

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

ו.

עין משפט
נר מצוה

מד א מיי פי"ד מה"ל
נוק ממון הלכה ח
סמג עשין סט טו"ע ח"מ
סי תיה סעיף ב:
מה ב ג מיי פי"ג
מהלכות נוקי ממון
הלכה ז ג סמג עשין ט
טו"ע ח"מ סי' תיא סעיף
א:
בו ד מיי' שם טור ש"ע
שם סעיף ג:
בו ה מיי' שם הלכה יג
סמג שם טו"ע ח"מ
סי' תיד סעיף ב:

(א) נלעיל ג: לקמן כח: לא:
מת: (ב) ולקמן יט:
(ג) וקדושין ה: כח: וט"ו:
(ד) לקמן ט: (ה) נר"ש
ממ"א (ו) וק"ג: ד"ה
משורן: (ז) ז"ל דפרישות,
(ח) ז"ל המגלגל: (ט) נ"ש
במסופת ד"ה שור: (י) ז"ל
מקו:

ג' לין הש"ס
תוס' ד"ח מה לבור שכן
שלא ברשות דאפי' עשאו
ברשות ע"י לקמן כח ע"כ
תוס' ד"ה ח"מ:

מוסף רש"י
כולם מבורר לדמו. כל
תקלה צור הוא ואפי' דלא
הפקיר (וע"ל ג). כל אלו
שאררו. חכמי מוסתין
לקבל נכסיה' וזלו הן
פותקין ביבותיהן. לקבל
שפקין עלן כהני' טו,
צ"ב צ"ט התקלה שפקין
של מי משמים הימ לה"ר
(לקמן ל:).

רבינו הגאון

לאיתויי ליחכה נירו
וסיכסכה אבנו. פיס' הצד
השוה שבהן בו. לאיתויי
מא, אמ' אביי לאיתויי
אבנו וסכנו ומשאו
שהניחן בראש הגג ונפלו
ברוח מצויה והזיקו בהר
דנייהו. אבל בהדי דקאזלי
נוקי לא איצטרבא ליה
דהיינו אש אלא אפי' בהר
דנייהו. רבא אמר לאיתויי
בור המתגלגל כו'. רב
אזא בר אבהו אמ'
לאיתויי הא דתניא כל
אלו שאמרו פותקין
ביבותיהן וגורפיין
מערותיהן בימות החמה
אין להן רשות, בימות
הגשמים אפי' שיש להן
רשות אם הזיק חייב
לשלם. ומקום הלוות רב
ושמואל כבר פירשוהו
למעלה.

לאסויי ליחכה נירו. שאם ליחכה האם חרישמו של חצירו או סכסכה
אבנו חייב. צאנדים שיך לטון סכסוך שלא נשפרו לגמרי אלא
סכסכה ועדקה האם זהו וסכסכה מעט כדלמרינן (חולין ק"ד פ'
גבי פגימת סכין מסוכסכת מרוח אחת שלא נפגמה מצ' לדדין לגמרי.
ולחכי כתב אש לחייבו זהני דנפקא
לן התם ולקמן טו. מהו השדה דלא שמעינן
מהנך דמתניתיין הא מילתא דליחייב
צדכר שאינו ראוי לה כגון הכא שאין
עיקר אש צדק: הלא השוה שבהן
שדרכן להזיק ושמירתו עליך ומאי
מניית לאתויי: היינו אש. דמולדה
דאש היא דמאי שנא אש מינה שכן
כח אחר מעורב זה הני נמי כח אחר
כו': צמר דנייהו. מוקי צדכר שור או
חמור: אי דאפקריה צין לרב צין
לשמואל. דלפיג' (בהפקר) צפ' המניח
את הכד (לקמן ק"ד כח:). היינו צור.
דמרוייהו אמרי כל תקלה שהפקיר
נפקא לן מצור דחייב דכי היכי
דחייבא צדכר הוא כהני' דהוי הפקר
כדלמרינן צפ' שור שנגח את הפרה
(לקמן ק"ד מט:). שעל עסקי כרייה
ופמיחה צאה לו אף כל תקלתו
שהפקיר חייב דהא נמי תחילת
עשייתן לזקק דהוה ליה לאסוקי
לדעתיה דסופו ליפול צרות מצויה:
אש סויתה. והיינו דנקט צמתני' הלא
השוה: שכן דרכו לילך כו'. אבל אלו
לא הזיקו צהליכתן אלא השור והחמור
נתקל צדכר: וחזר צדכר הדין. דליכא
למפרך מה לצור שכן אין כח אחר
מעורב צו ואחיה צהצד השוה
דמתניתיין: צורו הסמגלגל כגון
הניח אבן צרה"ר וצדקה צמקומה
לא הזיקה ונגלגלה רגלי אדם וצהמה
למקום אחר והזיקה שם: אי צדכי
דאזלי מוקי כו' לא גרס והכי
גרסינן היכי דמי אי דאפקרה צין לרב
צין לשמואל כו': מעשיו. כרייתו
גרמה את ההיזק אבל מעשיו של זה
לא הזיקו אלא רגלי אדם וצהמה
שגלגלוהו: שור ויטית. שאין מעשה
צעלים גרמו ההיזק אלא ממונו היזק
והיינו הלא השוה דנקט צמתניתיין:
כל אלו שאמרו. וקחשיב ואזיל להו
אלו הפותקים ציבותיהם וגורפים
מעבותיהם כלומר כל אלו שאמרו
חכמים שיש להן רשות להשליך נוקייהן
לה"ר ואלו הן פותקין ציבותיהן
פומתיין ציבורותיהן המקלחים שופכים
שפופיין מתצרייהן לר"ה: וגורפיין
מערוסיהן. ומשליכין וצליהן לרה"ר:

אי רב דאמר כו'. לא גרסינן דפירשנו לעיל: מה צבור שכן
אין כח אחר מעורב בו. למאי (דפריך דלא חשיב אש מעשיו
גרמו לו לפי שהרוח מצייע לו ה"מ למפרך כהא מה לצור שכן
מעשיו גרמו לו תאמר צאנכו
HebrewBooks.org © Mezuza Publishers. No commercial use allowed.
לאיתויי ליחכה נירו וסכסכה אבנו: הצד
השוה שבהן: לאיתויי מאי אמר אביי בלאיתויי
אבנו סכינו ומשאו שהניחן בראש הגג ונפלו
ברוח מצויה והזיקו היכי דמי אי בהדי דקא
אזלי קא מוקי היינו אש מאי שנא אש דכה
אחר מעורב בו וממונך ושמירתו עליך נמי
כח אחר מעורב בהן וממונך ושמירתו עליך
ואלא בחר דנייהו אי דאפקרינהו בין לרב
בין לשמואל היינו בור מאי שנא בור שכן
תחילת עשייתו לזקק וממונך ושמירתן עליך
הני נמי תחילת עשייתן לזקק וממונך ושמירתן
עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל (דאמר
כולם מבורר למדנו היינו בור לעולם
דאפקרינהו ולא דמו לבור מה לבור שכן אין
כח אחר מעורב בו תאמר בהני שכה אחר
מעורב בהן אש תוכיה מה לאש שכן דרכו
לילך ולהזיק בור תוכיה וחזר הדין רבא אמר
לאיתויי דבור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי
בהמה ה"ד אי דאפקרינהו בין לרב בין
לשמואל היינו בור מאי שנא בור שכן תחילת
עשייתו לזקק ושמירתו עליך הני נמי תחילת
עשייתן לזקק ושמירתן עליך אלא דלא
אפקרינהו לשמואל דאמר כולם מבורר למדנו
היינו בור לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור
מה לבור שכן מעשיו גרמו לו תאמר בהני
שאין מעשיו גרמו לו שור יוכיה מה לשור
שכן דרכו לילך ולהזיק בור תוכיה וחזר הדין
לא ראי זה כראי זה רב אדא בר אבהו אמר
לאיתויי הא דתניא (כ"ב) אלו שאמרו פותקין
ביבותיהן וגורפיין מערותיהן בימות החמה
אין להם רשות בימות הגשמים יש להם רשות
אפי' שברשות אם הזיקו חייבים לשלם היכי
דמי אי בהדי דקאזלי מוקי כחו הוא אלא
בחר דנייהו היכי דמי אי דאפקרינהו בין
לרב בין לשמואל היינו בור מ"ש בור
דתחילת עשייתו לזקק וממונך ושמירתו
עליך הני נמי תחילת עשייתן לזקק וממונך
ושמירתן עליך אלא דלא אפקרינהו לשמואל
דאמר כולם מבורר למדנו היינו בור
לעולם דאפקרינהו ולא דמי לבור מה לבור
שכן שלא ברשות תאמר בהני דברשות
שור

צימות החמה אין להם רשות. מפני שהרחוב נאה והוא מקלקלו אבל צימות
הגשמים שהרחובות מלוכלכות יש להן רשות: ואע"פ שצדקות: צ"ד
משליכין אם הזיקו חייבין: כחו הוא. והיינו אדם ומנא ליה צמתניתיין:
שור

דלא היו דומיא דאדם דצדק דצדק כופר ושלשים של עבד
כדאי' צדקיה שור שנגח ד' וה' (לקמן ד' מג:). מה צבור שכן שרא
ברשות. דאפילו עשאו צדקות ואח"כ הפקיר כיון שהפקיר היינו
שלא צדקות: תאמר בהני דברשות שור יוכיה. וא"ת למ"ד
שור
הוא רגל ורובץ חייב והא רגל לא מניחיה אלא צדקות הניזק ושם אין לו רשות וי"ל כגון שהלך צרה"ר והתמו
והזיק כהני' דחייב כדלמרינן לקמן (ק"ד ע"ב): (שיך נ"ט) ה"ג הברותל והאי' שנפלו לרשות הרבים והזיקו פמור מרש"ם. וכן כתבו
בספרים של רש"י וכן בספר רב אלפס וכן עיקר אבל אותם דכתבו צהו חייב לשלם לא נהירא דכיון דצדקל והזיקו חייב לא יתכן להקל
עליו לפוטרו ממה שמהירין אותו לקון ולסמור: אי דאפקרינהו בין לרב בין לשמואל היינו בור. וא"ת והא משמע לקמן בהמניח (ד' כ"ט).
דלכ"ע המפקיר נוקי לאחר נפילת אונס דפטור והאי נמי אונס הוא דצדקין ונטיעה שעשה לא פשע כלום וי"ל כיון שהזיקו לקון ולסמור
שלא זיקין ועבר הזמן היו פושע והיו כמפקיר ונכסיו לאחר נפילת פשיעה:

היינו בור. לכאורה נראה דמיירי כשהזיקו כותל ואזלין בשעת נפילה גופיה ואפי' מדמה ליה לצור מדלא קאמר הכא אי צדכי דקאזלי
קמוקי היינו אש ועוד דאי צדקל דלאחר נפילה מיירי אמאי פטור מלשלם הלא כיון שנפלו מיד היה לו לסלקן ועוד דלכ"ע לא היה
ליה למימני לקון ולסמור אלא נתנו לו זמן לפנותו ולסלקו כיון דצהיקו דלאחר נפילה מיירי אפי' דבור אין הולך להזיק ואלו הולכים ומזיקין
יש לנו ללמדם מצור דעדיף היזק דידהו שהולכים ומזיקין מצור שאינו הולך ומזיק אלא מוקי צמקומה ונראה דצהיקו דלאחר נפילה
נמי